

A légi szállítás végrehajtásának szervezése front (HDS) támadó hadműveletben

Palkó Antal mk. őrnagy

A légi szállítás általános (operatív), majd a részletes tervének jóváhagyása után a szállítás végrehajtásában érdekelt szolgálatfőnökségek, a front légi-erő, a szállító légi-erő, valamint az ellátandó csapatok a vonatkozó mértékben tervkivonatot kapnak.

A terv sikeres végrehajtásának döntő feltétele az anyagi biztosítási repülőterek, kijelölt berakóhelyek, kirakó repülőterek, ledobóhelyek, leszállóhelyek időbeni, a szállítás módjának megfelelő előkészítése, a végrehajtást közvetlenül irányító operatív csoportok létrehozása, folyamatos együttműködésük biztosítása.

A légi szállítási folyamat alapvető elemei, tevékenységük megszervezésének elvei, az anyagi eszközök továbbítási módjainak sajátosságai az alábbiak.

1. Anyagi biztosítási repülőterek előkészítése, munkájának megszervezése.

Anyagi biztosítási repülőtér – az anyagi eszközök berakó repülőtere, melynek körletében nvernek elhelyezést a légi szállítást közvetlenül irányító szervek, a repülőterek előkészítését, technikai kiszolgálását biztosító alegységek, az anyagok szállítóeszközökbe történő berakásának, a visszatérő kötelékek által szállított sebesültek, anyagok kirakásának erői és eszközei.

Anyagi biztosítási repülőterek kijelölhetők és berendezhetők központhadtárp, front házis vagy házis részleg, front (HDS) elláró dandár területén.

Az anyagi biztosítási repülőterek körletében az alábbi erők és eszközök települnek:

- az alapvető ellátási anyagok raktárrészlegei;
- munkacsoportok (csomagoló részleg, ejtőernyőt felszerelő részleg, rakodó részleg);
- gépkocsiszállító alegységek;
- egészségügyi átvevőhely;
- légiszállító és repülőtér technikai kiszolgáló egységek, alegységek;
- őrzés-védelmi erők és eszközök;
- operatív csoportok.

Alapvető ellátási anyagok (lőszer, üzemanyag stb.) raktárrészlegeit repülőtéren csak abban az esetben célszerű telepíteni, ha az alapvető raktárak a repülőtértől 50 km-re, vagy ennél nagyobb távolságra vannak. A rakodó alegy-

ségek, gépkocsiszállító alegységek és a légi szállító egységek közötti szoros együttműködés biztosítása érdekében a raktárrészlegek a repülőtértől 5–6 km távolságra települnek.

Amennyiben az alapvető raktárak távolsága a repülőtértől kevesebb mint 50 km, az anyagok légi szállításra való előkészítése a raktárakban történik.

Nem jelentős mennyiségű anyagok légi szállításra történő előkészítése – a raktár repülőtértől való távolságától függetlenül – minden esetben az alapraktárban történik.

Ha a frontbázis az anyagi biztosítási repülőtértől nagy távolságra van (több mint 100–150 km), a repülőtér (repülőterek) körzetében frontbázis, (ellátó dandár) részleg kerül telepítésre.

A munkacsoportok összetételét meghatározzák:

- a végrehajtandó feladat jellege;
- az elszállítandó anyagok mennyisége;
- a továbbítás módja;
- a deszant teherajtóernyők típusa;
- a szállító repülőgépek, helikopterek típusa;
- egyéb tényezők.

A raktári csomagoló részlegek feladata a különböző anyagi eszközök légi szállítás követelményei szerinti előkészítése. (ládák, kötegek, egységpakományok képzése), jegyzékek elkészítése repülőgép-pakományként. A csomagoló részlegből célszerű anyagmeneként csoportokat képezni, a konkrét feladatokra kialakítani.

Az ejtőernyőt felszerelő részleg (szintén anyagmenek szerinti csoportosításban) feladata a ledobásra előkészített csomagokra, egységpakományokra teherernyők felszerelése. A csoportok kiképzését, feladatuk végrehajtásának irányítását, ellenőrzését a légideszantresapatok egy szaktisztje végzi. A részleg szükség szerint teherernyő-rendszerek szerint is csoportosítható.

A légi szállításra kerülő anyagok gépkocsikra, valamint gépkocsikról repülőgépekbe, helikopterekbe rakodását a rakodó részlegből – a repülőgépek, helikopterek típusainak, az anyagmozgatás gépesítettségének, az anyagok jellegének megfelelően – kialakított rakodó brigádok végzik. Egy anyagszállító repülőgéphez 6–8 fős, egy egészségügyi szállító repülőgéphez 10–12 fős csoportot kell biztosítani.

Gépkocsiszállító alegységek rendeltetése a légi szállításhoz előkészített anyagoknak a raktárakból a repülőgépek (helikopterek) berakási helyeire történő szállítása.

A szállító légieszközök egyidejű berakása érdekében gépkocsioszlopokat kell képezni, melynek összetétele a szállítandó anyagok mennyiségétől és jellegétől, a szállítás távolságától, a repülőgépek típusától, a repülés grafikonjától, valamint egyéb tényezőktől függ.

Az egészségügyi átvevőhely a szállító repülőgépek visszatérő járataival szállított sebesültek és betegek átvételére szolgál. Két körletben települ. Átvevő részlege a repülőtértől 1–2 km távolságra – egy repülőgép csoporttal érkező sebesültek, betegek átvételére – települ. Az egészségügyi átvevőhely fő erői és eszközei részére a repülőtértől 5–6 km távolságra jelölnek ki települési helyet.

Légi szállítóegységek és -alegységek általában bázisrepülőtereken települnek. Ha ilyen speciális repülőterek nem állnak rendelkezésre, az anyagi biztosítási repülőtéren (repülőtereken) is települhetnek. Ebben az esetben egyszerűbb az együttműködés, gazdaságosabban lehet kihasználni a rendelkezésre álló időt, és nem utolsósorban csökken a repülőszemélyzet terhelése.

Anyagi biztosítási repülőterek technikai kiszolgálását *repülőtéri technikai egységek, illetve alegységek* végzik. Általában egy önálló repülőtéri technikai kiszolgáló zászlóalj 1–2 repülőteret szolgál ki.

Egy operatív csoport egy vagy két (esetenként három) egymástól nem nagy távolságra levő repülőter tevékenységét irányítja.

Az operatív csoport összetétele:

- a front (HDS) hadtáptörzs egy tisztje;
- a repülőter katonai parancsnoka;
- a légi szállítást végrehajtó repülőegység, -alegység képviselője;
- az ellátást végző szolgálatfőnökségek képviselője;
- a front (HDS) egészségügyi szolgálatfőnökség képviselője vagy az egészségügyi átvevőhely parancsnoka;
- a gépkocsiszállító alegységek és munkacsoportok parancsnokai.

Az anyagi biztosítási repülőter készenlétét a szállító repülőegység érkezése előtt egy nappal éri el. A szállítások végrehajtását külön terv szerint végzi. A tervet az operatív csoport, vagy a repülőter katonai parancsnoka dolgozza ki. A terv elkészítése előtt az anyagi biztosítási repülőter parancsnoka a front közlekedési szolgálat szállítási osztályával, a szállítást végrehajtó repülőegység, -alegység parancsnokságával együttműködve – a munkacsoportok és gépkocsiszállító alegységek teljesítőképességéből kiindulva – megtervezi az anyagi biztosítási repülőter *csatlakozó grafikonját*, mely egyrészt meghatározza a légi szállítóalegységek időbeni tevékenységét, másrészt lehetővé teszi a gépkocsiszállító oszlopok mozgásának megtervezését a repülés menetrendjének függvényében.

Ugyanakkor a grafikon alapján meghatározható:

- a gépcsoport optimális száma;
- a gépkocsiszállító oszlopok összetétele, szállítási tevékenységük sorrendje;
- a munkacsoportok, részlegek szükséges létszáma, tagozódása;
- egyéb távolsági és időadatok.

A csatlakozó grafikon *repülőgépek menetrendje részében* külön egyenes vonalszakaszok jelölik:

- az anyagok berakásának, rögzítésének;
- az indítás és hajtóműpróba, a felszállópályához kigurulás, a felszállás és a repülési magasság elérésének;
- a kirakó repülőterre való repülés;
- a süllyedés és a gépcsoport leszállásának, a kirakóhelyekhez történő kigurulás, az összegezett követési időközök;
- a rakomány oldásának és kirakásának;
- a repülőgépek sebesültszállításra történő berendezésének, a sebesültek berakásának;
- az indítás, hajtóműpróba, a felszállópályához való kigurulás, felszállás és a repülési magasság elérésének;

- az anyagi biztosítási repülőtérre való repülés;
- a süllyedés, leszállás, a berakási helyekre gurulás a gépcsoport gépeinél az összegzett követési idők;
- a sebesültek kirakásának, a repülőgépek teherszállításra történő berendezésének, valamint a technikai kiszolgálás időtartamát.

A *gépkocsiszállító oszlopok menetrendje* részben ugyancsak ilyen módon jelölendő:

- az oszlopok raktárakban történő megrakásának időtartama;
- az oszlopok menetideje a repülőtérre;
- a berakásra való várakozás időtartama (az anyagi eszközöket szállító gépkocsiszlopoknak a berakás megkezdése előtt egy órával meg kell érkezniük a repülőtérre);
- a repülőgépekbe történő berakás ideje;
- a menetidő a repülőtértől a raktárakig.

Az *anyagi biztosítási repülőtér munkaterve* készülhet táblázatos formában, amely tartalmazza:

- a gépállóhelyek (berakási helyek) számát;
- a légi szállítóalegység számát;
- a repülőgép (helikopter) típusát, fedélzeti számát;
- a szállítmány számát, az anyag nemét;
- a továbbítás módját, a csomagolás fajtáját;
- a berakható anyagi eszközök súlyát;
- az anyagi eszközök repülőtérre történő szállításának idejét, a berakás kezdését és befejezését, a felszállás idejét;
- a gépkocsiszállítás és a légi szállítóeszközökbe történő berakás erőit és eszközeit.

Az anyagi biztosítási repülőtér munkaterve általában egy napra, esetenként rövidebb időszakra (6–12 óra) készül.

2. A légi úton érkező anyagok fogadása

Az anyagi eszközök légi szállítási folyamatának legkritikusabb eleme az anyagok fogadása. A gyakorlatok tapasztalatai azt mutatják, hogy veszteségekkel legnagyobb valószínűséggel éppen az anyagi eszközök fogadásánál kell számolni.

Az anyagok fogadásának megszervezése számos tényezőtől függ, melyek közül a legfontosabbak:

- a hadművelleti helyzet;
- az anyagok fogadására kijelölt körletek elhelyezkedése;
- a sugárhelyzet;
- a terep sajátosságai;
- a repülőtéri hálózat fejlettsége, a repülőterek állapota.

E tényezők hatása, valamint a szállító repülőgépek mennyisége, típusa, deszant telerenyők biztosítottasága, a továbbítandó anyagmennyiség és anyag-nem együttesen határozzák meg a továbbítás módjának megválasztását, az anyagok fogadására kijelölt körletekben a munka megszervezését.

Az anyagi eszközök fogadásának megszervezése, az alábbi rendszabályok alapján történik:

- kirakó repülőterek, leszállóhelyek és ledobóhelyek helyes megválasztása és megfelelő időben történő előkészítése, berendezése;

- a szállító repülőgépegységek, -alegységek harci és speciális biztosítása a repülés útvonalán, folyamatos repülésirányítás, különös figyelemmel a kirakó repülőtér körletében;

- az anyagok átvételét végrehajtó erők és eszközök felkészítése, a repülőgépek kirakási műveleteinek, valamint a ledobott terhek összegyűjtésének megszervezése;

- az anyagok árvételének, nyilvántartásának, elosztásának, a csapatokhoz, illetve raktárakba szállításának megszervezése.

a) Az anyagi eszközök átvételének megszervezése leszállással történő továbbítás esetén.

Leszállással történő továbbítás esetén az anyagok fogadásának körletében elő kell készíteni:

- repülőgépeket, leszállóhelyeket (tömeges anyagszállítás esetén 2-3 repülőteret, köztük egy tartalékot);

- repülőtéri technikai eszközöket, valamint a technikai személyzetet;

- a repülőterekhez, leszállóhelyekhez vezető gépkocsiutakat;

- rakodó részleget a repülőgépek kirakásához, valamint a sebesültek berakásához;

- az átvett anyagi eszközöket a csapatokhoz, illetve raktárakba eljuttató gépkocsiszállító alegységeket;

- egészségügyi árvevőhelyet a légi úton szállítandó sérültek és betegek gyűjtésére;

- a hátraszállításra kerülő anyagokat (deszant tehererőket és egyéb fontos eszközöket);

- **vezetési pontot** a kirakó repülőtér munkájának irányítására;

- a repülőtér őrzés-védelmi erőit;

- a kirakás körletének légvédelmét.

A szállító repülőgégek, -alegységek fogadására elsősorban a körlet meglévő repülőtereit kell használni. Rombolt repülőterek helyreállítását abban az esetben kell tervezni, amikor a helyreállítás erő- és eszközszükséglete nem haladja meg új leszállóhelyek berendezésének idő-, erő- és eszközszükségletét.

A repülőterekhez, leszállóhelyekhez vezető gépkocsiutaknak biztosítani kell a fő gépkocsiutakra való kijutást, továbbá a kirakó körlet elemének összekötését.

Minden egy időben kirakandó repülőgéphez – az anyagok nemétől, jellegétől, a gépesítettség szintjétől függően – 6-12 fős rakodó részleget kell szervezni. A rakodó részleg a repülőgép személyzetének segítséget nyújt a repülőgép sebesültek szállítására történő berendezéséhez, az egészségügyi szolgálatnak a sebesültek rakodásához.

A rakodás gépi eszközeinek biztosítása különösen akkor fontos, amikor a légi szállítás átalakított személyszállító repülőgépekkel történik.

A légi úton továbbított anyagoknak a fogadás körletéből a csapatokhoz vagy raktárakba szállítására rendszeresített gépkocsiszállító alegységek a foga-

dás körletében az anyagokat fogadó egység-, magasabbegység-parancsnok hadtáphelyettes intézkedése szerint települnek.

Az anyagi eszközök kirakása az alábbi sorrend és elvek szerint történik. A rakodó részlegek parancsnokuk vezetésével oldják a rögzítéseket, majd a rendelkezésre álló gépi eszközök segítségével az anyagokat közvetlenül gépkocsikra rakják. Kirakás földre csak abban az esetben engedhető meg, ha nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű gépkocsi vagy ha a gépek kirakását a lehető legrövidebb időn belül végre kell hajtani.

Nagyméretű elasztikus tartályokban szállított üzemyanyagot az ellátandó tartálykocsijaiba szivattyúzzák át.

A kirakó repülőtér munkáját *operatív csoport* irányítja, melynek összetétele:

- az ellátandó egység magasabbegység hadtáptörzsenek egy tisztje;
- a légi szállítóegység képviselője (repülésirányító);
- az ellátandó egység, magasabbegység raktárainak képviselője;
- az egészségügyi átvétőhely, vagy más egészségügyi intézmény vezetője.

A légi szállítóegység, -magasabbegység a kirakó repülőtéren telepít egy 6-3 főből álló csoportot, mely startszolgálatot lát el, rendelkezik a repülésirányítás, rávezetés eszközeivel, továbbá egy meteorológiai csoportot a szükséges eszközökkel.

A kirakó repülőtér munkáját 24 órára, esetleg rövidebb időtartamokra (6-12 óra) tervezik. Az operatív csoport parancsnokának irányításával kidolgozásra kerül a csatlakozó grafikon, valamint a kirakó repülőtér munkaterve, amelyet az ellátandó egység, magasabbegység hadtápfőnöke hagy jóvá.

A kirakó repülőtér munkaterve készülhet táblázatos formában, mely tartalmazza:

- a szállítmány számát, az anyagi eszközök megnevezését és mennyiségét;
- a légi szállítóegység, -egység érkezésének idejét;
- a repülőgépek típusát és mennyiségét, fedélzeti számát;
- a rakodórészleg létszámát;
- a rakodórészlegek repülőtérre érkezésének idejét;
- a gépkocsiszállító oszlopok számát, a gépkocsik típusát és mennyiségét;
- az oszlopok érkezésének idejét;
- a kirakás megkezdésének idejét;
- a repülőgépek kirakásának befejezési idejét.

A kirakó repülőtér őrzés-védelmét az ellátandó egység, magasabbegység biztosítja.

b. Az anyagi eszközök fogadásának megszervezése ledobás esetén.

Az anyagi eszközök ejtőernyővel, vagy anélkül történő ledobása esetén a fogadás körletében elő kell készíteni:

- ledobóhelyet;
- rádió- és egyéb jelzőeszközöket, melyekkel biztosítható az összeköttetés az érkező repülőgépekkel;
- a ledobott terhek gyűjtését végző átvevő részlegeket;
- a ledobott terhek gyűjtőhelyreállításához gépkocsikat, terepjáró rakodógépeket;

- a ledobóhely megközelítését biztosító utakat;
- a ledobóhely őrzés-védelmét.

Nagy mennyiségű anyagi eszköz ejtőernyő nélküli ledobása esetén célszerű 2-3 ledobóhelyet berendezni, melyek egymástól való távolsága a repülés irányában 7-11 km.

A ledobott terhek gyors összegyűjtésének érdekében a ledobóhelyeket 300-400 m széles szektorokra kell felosztani. Minden szektorban egy átvevő részleg (10-12 fő) tevékenykedik. Külön csoportot kell kijelölni a ledobóhely határain kívül földter erő terhek megfigyelésére, összegyűjtésére.

A repülőgépek érkezésekor az átvevő részlegek technikai eszközeikkel már a szektorok határain helyezkednek el és felkészülnek a terhek megfigyelésére, összegyűjtésére. A ledobóhelyen jól látható célzópontra kell kijelölni, a ledobás megállapított jelzésre kezdődik.

A gyűjtőhelyre szállított anyagokat anyagnemenként csoportosítják, szemrevételezéssel ellenőrzik a csomagok épségét, a keletkezett veszteséget, valamint az ejtőernyős deszanteszközöket. Az anyagokat nyilvántartásba vétel után vagy közvetlenül a csapatokhoz, vagy raktárakba szállítják.

A ledobóhelyen a tevékenységek megszervezését és irányítását az ellátandó csapatok parancsnoka által kijelölt deszantledobó körlet parancsnoka végzi. Felelős a ledobott anyagi eszközök, deszanteszközök őrzés-védelmének, nyilvántartásba vételének megszervezéséért.

A légi úron szállított anyagok nyilvántartására az ellátandó csapatok parancsnoka bizottságot jelöl ki. A nyilvántartásba vétel minden mozzanata az operatív csoport tagjainak jelenlétében történik.

Az operatív csoportot alkotják:

- az ellátandó csapatok hadtápjának egy tisztje (az operatív csoport vezetője);
- a szállító repülőegység (-alegység) képviselője (repülésvezető);
- az ellátandó csapatok raktárainak parancsnokai.

A szállító repülőegységtől deszantolást biztosító csoportot irányítanak a ledobóhelyre. Feladata a szél irányának, erősségének meghatározása, korrekciós adatok szolgáltatása a repülőgépek számára. Célzási pontor (a kidobás kezdetének pontja) jelöl ki és azt berendezzi rádióadóval, vezetési, meteorológiai és piroteknikai eszközökkel.

Az ellátandó csapatokból az anyagok fogadására vezényelt erők és eszközök mennyiségét meghatározzák:

- a ledobásra tervezett anyagok mennyisége;
- a ledobóhely szektorainak száma;
- a légi szállítás üteme;
- a gépkocsiszállítás távolsága stb.

A ledobóhely munkájának megszervezése ugyanazon elvek szerint történik, mint a kirakó repülőteré.

A hadműveleti elvek, a várható hadszíntér elemzésének következtetései, valamint végrehajtott gyakorlatok tapasztalatai meggyőzően bizonyítják, hogy front (HDS) támadó hadműveletében a légi szállítás szerepe és jelentősége

növekszik. Alkalmazási területe a jövőben tovább szélesedik. Következésképpen új feladatok, végrehajtásuknak új körülményei jelennek meg.

A légi szállítás – tömegpusztító fegyverek alkalmazása esetén – némely csapatok számára nemcsak alapvető, hanem egyetlen szállítási ágazat lehet.

Míndez a szállító légierő mennyiségi növelését, technikai felszereltségének minőségi fejlesztését követeli meg.

A légi szállítások tervezésében, szervezésében és végrehajtásában több törzs, szolgálafőnökség, különböző alárendeltségű magasabbegység, egység vesz részt.

Különösebben nem szorul bizonyításra, hogy ezek együttműködése igen bonyolult, a határidőre történő végrehajtás feltétele pedig a begyakorlottság.